

Nyd freden

Fred er lige så gammel som menneskeheden.

Krig derimod er resultatet af senere kulturelle, sociale og teknologiske opfindelser. Vi skal alle lære (opdrages til) at føre krig som soldater, hedder det. Freden er så almindelig, at den stort set aldrig bliver skænket en tanke, bortset fra når der er krig.

I løbet af den industrielle revolution blev krigsførelsen mekaniseret med stadig større tab af menneskeliv og materielle værdier. For at kunne forklare, hvad der skete på slagmarken opfandt man begrebet jomfrupuklen, at der efter en krig var underskud af mænd, fordi de enten var flygtet ud af landet som desertører eller døde i slaget.

Samtidig med at krigen blev mekaniseret kom der to nye former for protester mod dem. Folkeretten og fredsbevægelserne. Ifølge folkeretten var det stort set umuligt at føre retfærdige krig og demokratier går ikke i krig.

De moderne fredsgrupper dukker op i forbindelse med de amerikanske indianer- og revolutionskrige og napoleonskrigene. De blev opfundet af den fransk-amerikanske skolelærer *Anthony Benezet* (1713-1789), der i 1756 skabte foreningen med det mundrette navn *The Friendly Association for Gaining and Pre-serving Peace with the Indians by Pacific Measures* eller *Den venlige forening for at opnå og opretholde fred med indianerne med fredsommelige foranstaltninger*. I de kommende år bredte fredsbevægelserne sig til det meste af verden, bortset fra Afrika, der var totalt koloniseret af de europæiske stormagter.

Fred har man altid sunget om; i gamle dage tilsyneladende først og fremmest i kirken, fordi de sange er nedskrevet. Klokke, ring fred bad og sang de fromme i kirkerne og i klosterene allerede i vikingetiden.

Sammen med mekaniseringen af bog- og nodetryk blev der specielt efter den amerikanske borgerkrig (1861-1865) udgivet en lang række fredssange. Også i Danmark kunne vi være med. Dansk Fredsforening udgav i 1896 således en af de først kendte sangbøger med fredssange: "Fredsvennernes Sanghæfte". Senere er der udgivet en lang række sangbøger med krig og fred som emner både herhjemme og i udlandet.

De musikalske massemedier som radio og grammofoner blev populære i perioden omkring første verdenskrig (1914-1918).

I det neutrale Danmark sang man med mod krig og militarisme i revyer, i de folkelige bevægelser så som arbejderbevægelsen, fagbevægelsen, husmandsbevægelsen, kvindebevægelsen og i en lang række nye fredsgrupper og militærnægterorganisationer. Fredssange udkom i kæmpeoplæg og nogle af de mest populære af sangene blev endda indspillet af kongelige kammersangere eller operasangere.

Frem til nutiden har fredssange været brugt i undervisning og til at skabe sammenhold i foreninger og under demonstrationer. De er og har været meget populære, på dansktoppen, i GIRO 413 og i andre ønskeprogrammer. Også inden for de nye massemedier er der fredsmusik inden for stort set alle tænkelige genrer fra rock og ballader til klassisk musik.

Holger Terp

Holger Terp modtog Liviafondens hæderspris i august 2010 "fordi han livet igennem har dokumenteret, hvordan generationer af modige mennesker har arbejdet for fred gennem tale, skrift, sange, protester og fælles handling" som det hedder i begrundelsen.

Terp har skrevet, redigeret og genudgivet 150 gratis bøger, desforuden et tilsvarende antal artikler, tidsskrifter, kunst, film, musik og digte på to hjemmesider: Det danske fredsakademi og Kvinder for fred..

Blandt de udstillede dokumenter kan nævnes:

Fin Alfred Larsen: Den tapre landsoldat - I krig og kærlighed, CD. 2003.

Wolf Biermann: Der Friedensclown: Lieder für Menschenkinder, LP. 1977.

Axel Boesen: Mor, er det Mor! / Det var mørkt, det blev lyst, 78. 1919. Også nodetryk.

Peter Cornelius: Klokke ring Fred / Flag-sangen, 78. 1915

Birgitte Bruun & Copenhagen Music Ensemble: Om krig og kærlighed : Sange af Brecht og Tucholsky, LP. 1983.

Donovan: The Universal Soldier, EP. 1965.

Arlo Guthrie: Alice's Restaurant, DVD. 2001.

Barry McGuire: Eve of Destruction / What's Exatly The Matter With Me, 45. 1965.

Fredsbandet: Fredshymnen / Livet er fedt, 45. 1982.

Fri galaxe: Fredselsker, CD. 2008.

Per Højholt & Rejseorkestret: Fredskaravanen '84 / Mellem krig og fred, 45. 1984.

Gitte Hænning: Et sted for os selv / Vinden gi'r dig svar, 45. 1966.

Per Juul Rankløve: Alice's Restaurant, CD. 2009.

Københavns Ungdomsensamble af 1951 og Anti-Atomic Stompers: Kampagnen mod Atomvåben, EP. 1962.

Lone Kellermann: Kvinder for fred, 45. 1980.

London Youth Choir: Songs from Aldermaston, EP. 1960.

Nicole: Ein bißchen Frieden / Thank You, Merci,Danke, 45. 1982.

Alfred Ralston: Oh! What a lovely War, LP. 1969. Første verdenskrigs musik.

Lise Ringheim og Henning Moritzen: Svejk i anden verdenskrig, EP. 1968.

Hedweg Rummel og Karsten Jensen: Forlen os Freden / Give Peace In Our Time, O Lord, CD. 2007.

Den røde lue og Jesper Jensen: NATO Pladen. 45. 1973.

Pete Seeger: Waist Deep in The Big Muddy and Other Love Songs, LP. 1967.

Henning Vilén: Elefantsangen / Sig godnat, 45.1975.

Aalborg Fredsorkester: Fred og kærlighed / Hænderne, 45..1982.

KEJSER NÆSEGRUS OG KÆMPESMEDEN



EVENTYR AF HALFDAN-RASMUSSEN

ILLUSTRATIONER AF IVER-LYBEK

Besættelsen og befrielsen 1940-1945

Holger Terp udstiller eksempler på den kulturelle modstandskamp mod den tyske besættelse af Danmark, herunder:

Aldrig mere Krigs årsmødeindkaldelse, 1942. Sanghæfte.

Boken om danskehjelpen. - Oslo : Norsk Gyldendal, 1947. Om Komiteen i Norges Hus eller Den norske Damekomitees støtte til nødhjælpsarbejde i Norge. Et af de ubeskrevne blade af besættelsestidens historie. [Haves: Statsbiblioteket]

Halfdan Rasmussen: Kejser Næsegrus og Kæmpesmeden, 1941. Illustreret børnebog.

Halfdan Rasmussen: Soldat eller Menneske, 1941. Digte.

Fredssangen, 1945. Node.

Fem års kamp for friheden. 45.

4. maj 1945. 45, 1955.

Johs. G. Sørensen:4' Maj. 1945. Bog + 78.

Willie Lewis med sit neger band: Some Of These Days / Blue Heaven. 78. Telefunken, Elite. Optaget i 1941 i Schweiz. Ukendt dansk udgivelsesår. Formodentlig mellem 1945 og 1949. lakpladens etikette er meget usædvanlig.

Desuden er der andre eksempler på den store danske jazzinteresse under besættelsen der bl.a. skyldes, at jazz var uønsket, forbudt i Tyskland.

Blandt det bogtrykte materiale på udstillingen som søger at illustrere civilsamfundet under besættelsen er eksempler på, hvordan man modarbejdede nazismen både før og under besættelsen ved 1) at hjælpe tyske flygtninge med at komme i sikkerhed i Sydamerika - WRI dokumenter og tidsskriftet Aldrig mere Krig fra perioden og 2) Norges-hjælpen som var med til at sikre at 1000vis af norske børn ikke døde af sult under anden verdenskrig. Dette arbejde førte til dannelsen af Fredsvennernes Hjælpearbejde under besættelsen, det senere Mellempolitisk Samvirke. Barnets Blad på udstillingen er det senere børneforsorgsblad Forældrebladet, der under og efter anden verdenskrig blev udgivet af publicisten Ellen Hørup.

Meget af den udspillede musik er digitaliseret og genudgivet på CD. Spørg bibliotekerne til råds om, hvordan musikken hjemlåsnes.